

УДК 347.242

А.М. ШУЛЬГА¹, канд. юрид. наук, Харківський національний університет внутрішніх справ

ЗНАЧНА ШКОДА ЗАКОННОМУ ВОЛОДІЛЬЦЮ АБО ВЛАСНИКУ, ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ОЗНАКА ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ САМОВІЛЬНОГО ЗАЙНЯТТЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ТА ПОРЯДОК ЇЇ ВІДШКОДУВАННЯ

Ключові слова: значна шкода, законний володілець, власник, самовільне зайняття, земельна ділянка, порядок відшкодування

Частиною 1 ст.197-1 Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачається кримінальна відповідальність за самостійний злочин – самовільне зайняття земельної ділянки [1]. Актуальність даної кримінально-правової норми була обумовлена кількома чинниками, найважливішими з яких є: 1) особлива роль земельних ресурсів в житті людства; 2) невід'ємний зв'язок землі зі всіма іншими елементами довкілля; 3) нерукотворність землі, як самостійного об'єкта природи; 4) поширеність даного земельного правопорушення в останні роки; 5) неефективність адміністративно та цивільно-правових заходів протидії цьому правопорушенню. Протягом багатьох років земельні правопорушення взагалі, та конкретно самовільне зайняття земельної ділянки, завдавали шкоду правопорядку у сфері охорони та раціонального використання земельних ресурсів. Актуалізація дослідження проблем кримінально-правової охорони земель, пов'язана з виключною цінністю землі як соціоприродного еко-

логічного феномену. Земля використовується для задоволення матеріальних, духовних, естетичних, пізнавальних, оздоровчо-лікувальних, рекреаційних, історико-культурних та інших потреб. Вона виступає основою формування природних та природно-антропогенних ландшафтів, базою розвитку національної економіки, сфери послуг тощо.

Незважаючи на існуючу проблему охорони земель від негативного впливу, вона не була об'єктом спеціального дослідження. Окремі аспекти кримінально-правової охорони природних ресурсів, серед них і землі в загальному плані розглядалися В.І. Андрейцевим, Ю.С. Богомяковим, М.М. Бринчуком, Т.Д. Бушуєвою, В.П. Владимировим, С.Б. Гавришем, П.С. Дагелем, О.В. Дубовик, Є.Н. Жевлаковим, О.С.Колбасовим, С.М. Кравченко, У.Я. Красиньшем, Н.О. Лопашенко, Ю.М. Ляпуновим, В.Л. Мунтяном, П.С. Матишевським, В.К. Матвійчуком, В.О. Навроцьким, В.В. Носиком, В.В. Петровою, Л.Ф. Повеліціною, Б.Г. Розовським, Н.І. Тітовою, Ю.С. Шемшученком, Н.Г. Шимбарєвою, М.В. Шульгою, В.З. Янчуком та іншими фахівцями з кримінального права та кримінології, екологічного та земельного права. Всі ці автори зробили та роблять все для вирішення проблеми охорони земельних ресурсів правовими засобами. Але недосконалість законодавчої регламентації кримінальної відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки, суперечливість висновків різних авторів з приводу окремих питань даної тематики породжує певні труднощі при застосуванні відповідної кримінально-правової норми на практиці і заважає ефективній протидії таким діянням. Викладені обставини й зумовили написання цього матеріалу.

Земельні ресурси в Україні являють собою сукупність всіх територій, поділених на земельні ділянки, які мають відповідний правовий статус. Земельним кодексом України (далі – ЗК України) передбачено, що до земель України належать усі землі в межах її території, в тому числі острови та землі, зайняті водними об'єктами, які за основним цільовим призначенням поділяються на такі категорії: а) землі

¹ Шульга Андрій Михайлович.

сільськогосподарського призначення; б) землі житлової та громадської забудови; в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; г) землі оздоровчого призначення; ґ) землі рекреаційного призначення; д) землі історико-культурного призначення; е) землі лісового фонду; є) землі водного фонду; ж) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Земельні ж ділянки, які не надані у власність або користування громадянам чи юридичним особам, можуть перебувати у запасі (ст.19) [2]. При цьому кожна категорія земель має свій особливий правовий режим, який визначається сукупністю прав та обов'язків суб'єктів щодо конкретної земельної ділянки.

Відповідно до ст.14 Конституції України, земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Для України таке багатство складають перш за все родючі чорноземні та інші сільськогосподарські угіддя. Тому органи державної влади та місцевого самоврядування зобов'язані перед народом України виконувати передбачені законом обов'язки щодо збереження і відтворення родючості ґрунтів, що є природною основою створення валового внутрішнього продукту (ВВП). Основний закон держави зобов'язує власників землі й землекористувачів, а також органи державної влади та місцевого самоврядування використовувати земельні ділянки таким чином, щоб не заподіювати шкоди довкіллю, іншим суб'єктам земельних правовідносин та не погіршувати якісний стан ґрунтів.

За повідомленнями ЗМІ, станом на початок весни 2007 р. в Україні використовувалось приблизно 3 млн. га самовільно захопленої землі [3]. За іншими оцінками, щорічно в Україні фізичними та юридичними особами самовільно використовується близько 1 млн. га земель [4]. За 9 місяців 2007 р. в Україні було виявлено 64,7 тис. порушень земельного законодавства, з яких 34,5 тис. – це самовільні зайняття земельних ділянок [5]. У Київській області самовільно зайнятими, за підраху-

нками Генеральної прокуратури України, є приблизно 2 тис. га землі [6]. В АПК проблема самовільного зайняття земельних ділянок стоїть дуже гостро. Це пов'язано з прагненням кримськотатарських репатріантів повернути, як вони вважають «свої землі» у свою власність шляхом самозахоплення землі. Територія самовільно зайнятих земельних ділянок за площею вже дорівнює Сімферополю, Ялті, Феодосії, Судаку і Бахчисарайському району [7].

У практиці діяльності Департаменту Державної служби боротьби з економічною злочинністю МВС України нерідко трапляються випадки, коли особи заволодівають земельними ділянками шляхом використання підроблених протоколів прилюдних торгів [8]. Лише у липні 2008 р. прокурором м. Ялти було порушено 8 кримінальних справ за ст.190 та ст.358 КК України за фактами отримання громадянами у власність земельних ділянок у смт. Гурзуф на підставі підроблених погоджень Державної служби охорони культурної спадщини України [9].

За даними Держземінспекції за дев'ять місяців 2009 року проведено понад 81,1 тис. перевірок дотримання вимог земельного законодавства, в результаті яких виявлено понад 51,3 тис. порушень земельного законодавства, видано 50,1 тис. приписів та складено 33,3 тис. протоколів про адміністративні правопорушення з вимогами припинення порушень та усунення їх негативних наслідків. До адміністративної відповідальності притягнуто понад 28 тис. громадян та посадових осіб, на яких накладено штрафів на суму 5,565 млн. грн, з яких стягнуто 3,171 млн. грн, що становить 57%. За підзвітний період до органів прокуратури інспекційними підрозділами направлено близько 5,6 тис. матеріалів щодо вжиття заходів реагування стосовно усунення виявлених порушень вимог земельного законодавства, з яких 466 матеріалів – за фактами порушень вимог земельного законодавства, які містять ознаки злочину, в результаті чого порушено 182 кримінальні справи (відповідно до матеріалів взаємозвірки). З метою подання

позовів до суду щодо відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва направлено 197 клопотань на суму 29 млн. 232 тис. грн та позовів про повернення самовільно чи тимчасового зайнятих ділянок, строк користування якими закінчився, направлено 2893 клопотання на площу близько 14,7 тис. га [10].

Найпоширенішими порушеннями земельного законодавства на землях всіх категорій залишаються: самовільне зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок без правостановлюючих документів, нецільове використання земель, невиконання законних розпоряджень чи приписів посадових осіб. Все вищенаведене свідчить про зростання в сучасних соціально-економічних умовах суспільно небезпечного та протиправного навантаження на земельні ресурси з боку як пересічних громадян так і посадових осіб будь-якого рівня.

У диспозиції ч.1 ст.197-1 КК України зазначено, що кримінальна відповідальність настає за самовільне зайняття земельної ділянки без конкретизації категорії земельної ділянки. При цьому не має правового значення, з якою метою або для яких потреб було здійснено таке діяння. Самовільно зайнятою може бути земельна ділянка будь-якої категорії. Хоча беззаперечним є те, що до найбільш цінної та охоронюваної категорії земель відносяться землі сільськогосподарського призначення і тому самовільне зайняття земель цієї категорії треба вважати найбільш суспільно небезпечним діянням. Це пов'язано з особливостями їх якісного складу та метою використання – отримання рослинних продуктів харчування, життєво необхідних людині. Тому, проблема визначеності категорії самовільно зайнятої земельної ділянки потребує свого окремого наукового дослідження.

В якості суспільно небезпечного наслідку самовільного зайняття земельної ділянки законодавець встановив завдання значної шкоди її законному володільцю або власнику. Відповідно до примітки ст.197-1 КК України, шкода, передбачена частиною першою даної

статті, визнається значною, якщо вона у сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Заподіяння шкоди у менших розмірах тягне адміністративну відповідальність за ст.53-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [11].

У зв'язку зі складнощами, що виникали під час встановлення розміру шкоди та збитків, заподіяних земельним ресурсам, у тому числі заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, відповідним державним органом виконавчої влади було розроблено низку нормативних документів: Методику визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 25.07.2007 р. № 963 [12], та Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам (далі Порядок), який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.1993 р. № 284 [13].

Цими нормативними актами встановлено порядок та система визначення виду та розміру завданої шкоди землевласникам та землекористувачам від протиправних дій інших осіб. Зокрема, встановлено, що правила визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, застосовується виключно за правопорушення, прямо зазначені у назві Методики. Розрахунок розміру шкоди, заподіяної земельним ресурсам внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, який здійснено Державною інспекцією з контролю за використанням і охороною земель та її територіа-

льними органами, затвердженню будь якими іншими органами не підлягає.

Пунктом 1 Порядку встановлено, що власникам землі та землекористувачам відшкодуються збитки (а не шкода), заподіяні вилученням (викупом) та тимчасовим зайняттям земельних ділянок, встановленням обмежень щодо їх використання, погіршенням якості ґрунтового покриву та інших корисних властивостей земельних ділянок або приведенням їх у непридатний для використання стан та недодержанням доходів у зв'язку з тимчасовим невикористанням земельних ділянок. Юридична природа збитків та шкоди є різною, але їх об'єднує те, що це негативний наслідок певних діянь (дій або бездіяльності) суб'єктів права.

Розрахунок розміру шкоди, заподіяної державі, територіальним громадам внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, а також внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, проводиться спеціально уповноваженими органами виконавчої влади – інспекціями Мінприроди або Держземінспекцією та її територіальними органами, а розміру шкоди, заподіяної юридичним та фізичним особам, – територіальними органами Держземінспекції на підставі матеріалів обстежень земельних ділянок, проведених відповідно до Порядку виконання земельно-кадастрових робіт та надання послуг на платній основі державними органами земельних ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.11.2000 р. № 1619 [14].

Юридичний аналіз норм чинного земельного законодавства України дозволяє визначити види збитків, що мають бути відшкодовані в установленому законом порядку суб'єктам права приватної власності на землю, постійним землекористувачам та орендарям. До них належать збитки, які заподіюються: а) при вилученні земельних ділянок з користування орендарів чи постійних користувачів; б) в разі викупу земельних ділянок у їх власників для інших фізичних чи юридич-

них осіб; в) в разі викупу земельних ділянок для суспільних потреб; г) в разі примусового відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності; ґ) в разі правомірного тимчасового зайняття земельної ділянки для проведення розвідувальних та інших невідкладних робіт; д) при встановленні обмежень щодо земельної ділянки; е) внаслідок невиконання заходів щодо підвищення родючості ґрунтів та приведення сільськогосподарських угідь у придатний для використання стан; є) що виникають з деліктних зобов'язань. Саме останнім пунктом передбачений обов'язок суб'єкта, винного у самовільному зайнятті земельної ділянки відшкодувати завдані цим правопорушенням збитки законному володільцю або власнику.

Відповідно до ст.156 ЗК України, правовими підставами для відшкодування власникам землі й землекористувачам збитків є: а) вилучення (викуп) сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників для потреб, не пов'язаних із сільськогосподарським і лісогосподарським виробництвом; б) тимчасове зайняття сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників для інших видів використання; в) встановлення обмежень щодо використання земельних ділянок; г) погіршення якості ґрунтового покриву та інших корисних властивостей сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників; ґ) приведення сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників у непридатний для використання стан; д) неодержання доходів за час тимчасового невикористання земельної ділянки. Відсутність у зазначеному переліку, самовільного зайняття земельної ділянки, як правової підстави для відшкодування власникам землі й землекористувачам збитків не дозволяє більш повно застосовувати чинне законодавство стосовно вирішення означеної юридичної проблеми.

Одним із принципів відшкодування шкоди, завданої землевласникам або землекористувачам як протиправними діями так і правомірними вчинками, є повна компенсація власникам землі вартості прямих матеріальних,

грошових та інших витрат, або ж надання майна та інших об'єктів рівновеликої вартості, а також виплата неодержаних доходів [15]. Неодержаний доход – це доход, який міг би одержати власник землі, землекористувач, у тому числі орендар, із земельної ділянки і який він не одержав внаслідок її вилучення (викупу) або тимчасового зайняття, обмеження прав, у тому числі внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, погіршення якості землі або приведення її в непридатність для використання за цільовим призначенням у результаті негативного впливу, спричиненого діяльністю підприємств, установ, організацій та громадян, а також у разі самовільного зайняття земельної ділянки.

Розміри збитків визначаються в повному обсязі відповідно до реальної вартості земельної ділянки та майна на момент заподіяння збитків, проведених витрат на поліпшення якості земель (з урахуванням ринкової або відновної вартості). Збитки відшкодовуються власникам землі й землекористувачам, у тому числі орендарям, підприємствами, установами, організаціями та громадянами, що їх заподіяли, за рахунок власних коштів.

Закріплені в ЗК України норми щодо відшкодування втрат сільськогосподарського й лісогосподарського виробництва спрямовані на забезпечення раціонального використання і охорони особливо цінних земель сільськогосподарського призначення та земель лісового фонду з метою збереження їх кількісного і якісного стану як національного надбання, що перебуває під особливою охороною держави.

Відшкодуванню підлягають втрати, що спричиняються землевласникам та землекористувачам різними земельними правопорушеннями, у тому числі злочинним самовільним зайняттям земельних ділянок. Як зазначає В. Носик, об'єктом суспільних правовідносин, що виникають у зв'язку з відшкодуванням втрат у тому числі й від самовільного зайняття земельних ділянок, є не всі землі сільськогосподарського призначення, а лише ті сільськогосподарські угіддя, які вказані в ЗК України, а це: рілля, багаторічні на-

садження, перелоги, сінокоси, пасовища, а також лісові землі та земельні ділянки під чагарниками [15]. ЗК України визначає юридичні факти, з настанням яких мають бути відшкодовані вказані втрати, а також закріплює умови та регулює порядок відшкодування таких втрат, встановлює правові підстави звільнення від відшкодування цих витрат, а також порядок використання одержаних коштів.

Правова природа втрат власників та землекористувачів земель сільськогосподарського призначення суттєво відрізняється від збитків, що заподіюються їм земельними правопорушеннями є різною. У зв'язку з чим, у чинному земельному та бюджетно-фінансовому законодавстві визначаються особливості використання коштів, що підлягають перерахуванню при вилученні чи викупі земельних ділянок у одних власників чи землекористувачів для задоволення потреб у земельній ділянці інших фізичних чи юридичних осіб (ст.209 ЗК України). Відповідно до ч.2 означеної статті, кошти, що надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського й лісогосподарського виробництва, використовуються виключно на освоєння земель для сільськогосподарських і лісогосподарських потреб, поліпшення відповідних угідь, охорону земель відповідно до розроблених програм та проектів землеустрою. Використання цих коштів на інші цілі не допускається. Треба звернути увагу на те, що передбачене в цій статті цільове використання бюджетних надходжень від компенсації втрат є узагальненим і не конкретизує перелік робіт, які можуть фінансуватися за рахунок цих коштів. У зв'язку з цим Держкомзем у листі «Про функціонування відділів технічного нагляду та перелік робіт з охорони земель» від 23.04.1996 р. № 720/07 визначає цільове призначення використання бюджетних надходжень від втрат сільськогосподарського й лісогосподарського виробництва [16].

Як видно з вищевикладеного злочин, передбачений ч.1 ст.197-1 КК України сформульований законодавцем, як злочин з матеріальним складом. Обов'язковою ознакою його

об'єктивної сторони є настання суспільно-небезпечного наслідку – завдання значної шкоди законному володільцю або власнику земельної ділянки. Але чинне земельне законодавство регламентує відшкодування завданих збитків та втрат сільськогосподарського виробництва і нічого не говорить про шкоду заподіяну злочинним самовільним зайняттям земельної ділянки. У зв'язку з чим виникає проблема визначення та встановлення виду суспільно-небезпечного наслідку та подальшого усунення негативних наслідків правопорушення у цивільно-правовому порядку. Тому вбачається за доцільне привести у відповідність чинне кримінальне та земельне законодавство в частині визначення наслідків злочинного самовільного зайняття земельної ділянки та порядку їх усунення та компенсації. Це можна здійснити шляхом внесення змін та доповнень у чинне кримінальне та земельне законодавство.

Підсумовуючи, треба зазначити наступне. По-перше, за самовільне зайняття земельної ділянки може наставити адміністративна чи кримінальна відповідальність. Кримінальна відповідальність настає у випадку завдання значної шкоди законному володільцю або власнику земельної ділянки. По-друге, у зв'язку з різним визначенням наслідків самовільного зайняття земельної ділянки у земельному та кримінальному законодавстві існує проблема застосування ч.1 ст.197-1 КК України на практиці. Ця проблема може бути усунена шляхом внесення змін та доповнень до чинного законодавства щодо єдиного визначення суспільно-небезпечного наслідку самовільного зайняття земельної ділянки. По-третє, існуючий порядок відшкодування завданих самовільним зайняттям земельної ділянки збитків, заподіяних втрат та завдання значної шкоди законному володільцю або землевласнику буде реалізовуватися у відповідності до існуючих норм земельного та цивільного законодавства лише у випадку приведення у відповідність норм земельного та кримінального законодавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний кодекс України // Офіційний вісник України. – 2001. – № 21. – Ст. 920.
2. Земельний кодекс України // Офіційний вісник України. – 2001. – № 46. – Ст. 2038.
3. Чиж А. Менторский тон / А. Чиж // Бизнес. – 02.04.2007. – № 14. – С. 28.
4. Завдання – покласти край земельній сваволі чиновників // Юридичний вісник України. – 11-17.08.2007. – № 32.
5. Дацюк Л. Закон переступили майже 65 тисяч разів / Л. Дацюк // Голос України. – 15.12.2007. – № 236.
6. Гардецький О. Робота правоохоронних та контролюючих органів Київщини є ще неадекватною тому шабашу, що відбувається тут із землею / Олександр Гардецький // Голос України. – 27.03.2008. – № 59.
7. Хоменко В. Жодне самозахоплення узаконено не буде / В. Хоменко // Голос України. – 21.11.2008. – № 223.
8. Злочини у сфері земельних відносин // Юридичний вісник України. – 2008. – 16–22 лютого. – № 7.
9. Медведько О. Збережемо пам'ятки культурного спадку нації / О. Медведько // Голос України. – 24.10.2008. – № 203.
10. Діяльність Держземінспекції за 9 місяців 2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dzi.com.ua>.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
12. Методика визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу // Офіційний вісник України. – 2007. – № 55. – Ст. 2221.
13. Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=%32%38%34%2D%39%33%2D%EF>.

14. Про затвердження Порядку виконання земельно-кадастрових робіт та надання послуг на платній основі державними органами земельних ресурсів // Офіційний вісник України. – 2000. – № 44. – Ст. 1896.

15. Носик В. Відшкодування збитків і витрат у земельному праві України Носик В. // Юридичний журнал. – 2003. – № 5 [Елект-

ронний ресурс]. – Режим доступу: <http://justinian.com.ua/article.php?id=253>.

16. Лист Державного комітету України по земельних ресурсах «Про функціонування відділів технічного нагляду та перелік робіт з охорони земель» // Земельні відносини в Україні. Законодавчі акти і нормативні документи. – К. : Урожай, 1998. – С. 700–701.

Шульга А. М. Значна шкода законному володільцю або власнику, як обов'язкова ознака об'єктивної сторони самовільного зайняття земельної ділянки та порядок її відшкодування / А. М. Шульга // Форум права. – 2011. – № 4. – С. 856–862 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-4/11sampiv.pdf>

Розглянуто юридичну природу суспільно-небезпечного наслідку самовільного зайняття земельної ділянки у вигляді завдання значної шкоди законному володільцю або власнику земельної ділянки. Проаналізовано чинне земельне та кримінальне законодавство у частині визначення та встановлення завдання, заподіяння та спричинення негативних наслідків самовільного зайняття земельної ділянки. Встановлено існуючі протиріччя в земельному та кримінальному законодавстві щодо визначення наслідків злочинного самовільного зайняття земельної ділянки. Запропоновано усунути встановлену проблему шляхом внесення змін та доповнень у чинне законодавство.

***

Шульга А.М. Значительный вред законному владельцу или собственнику, как обязательный признак объективной стороны самовольного занятия земельного участка и порядок его возмещения

Рассмотрена юридическая природа общественно-опасного последствия самовольного занятия земельного участка в виде причинения значительного вреда законному владельцу или собственнику земельного участка. Осуществлен анализ действующего земельного и уголовного законодательства в части определения и установления причинения негативных последствий самовольного занятия земельного участка. Установлено существующие противоречия в земельном и уголовном законодательстве относительно определения последствий преступного самовольного занятия земельного участка. Предложено устранить установленную проблему путем внесения изменений и дополнений в действующее законодательство.

***

Shulga A.M. Significant Harm to the Legitimate Owner or Owner, as the Mandatory Indication of the Objective by the Unauthorized Occupation of Land and Its Compensation

The abstract describes the legal nature of the dangerous consequences of uncontrolled social classes of land in the form of causing significant harm to the lawful owner or the owner of the land plot. Analyze existing land and criminal legislation the definition and establishment of the negative effects of the illegal occupation of land. Found existing contradictions in the land and criminal legislation on the definition of the effects of criminal illegal occupation of land. It is offered to eliminate a content problem by modification and complements of the existing legislation.